

10 Ιανουαρίου

Ίδου τῆ ἀληθεία ἐν θελκτικώτατον ὀκταήμερον, ὅφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις! Κίνησις—καὶ πάρα πολὺ μεγάλη κίνησις μάλιστα, —ζωή, ἔρως, παρὰστάσεις, διαδηλώσεις, συλλαλητήρια, ψηφίσματα, ἐγκαίνια· καὶ ὅλα αὐτὰ μὲ τὸν ὠραιότερον ἀνοιξιάτικον καιρὸν, ποῦ εἴμπορεῖ κανεὶς νὰ ὄνειρευθῆ ἐν μέσῳ χειμῶνι.

Ἐποίων τῶ ὄντι ἡλιολούστων ἡμερῶν διαδοχή! Ὅπόσας ἐλπίδας εἶνε ἱκανὸν νὰ ἐμπνεύσῃ τὸ ἀπαράμιλλον θέαμα τοῦ σαπφειρείου οὐρανοῦ καὶ τῆς πρασίνης ἐξοχῆς, ἢ ζωογόνος εἰσπνοῆ ἀέρος χλιαροῦ καὶ μυρωμένου, τὸ μεῖδιμα αὐτὸ τῆς ἀγαθῆς φύσεως, τὸ τόσῳ πρόωρον ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ τόσῳ θελκτικόν! Τὸ ἤξεύρω. Ἦθέλατε καλλίτερα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ τράμ, ὅπου τόσῳ συνωστίζονται αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ ἀθηναῖοι οἰκογενειακῶς, νάφῃσωμεν τὴν πολυθόρυβον πόλιν, νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν ἐξοχὴν, εἰς τὰ Πατήσια ἢ εἰς τοὺς Ἀμπελοκίπους ἢ εἰς τὴν Κολοκυνθοῦν, νὰ δρέψωμεν ἀνεμώνας, χειμωνάνθους ἢ ναρκίσσους—ὦ, τὸν δυστυχῆ τὸν Παράσχον! κεῖται βαρέως ἀσθενῆς καὶ ἡ εὐχὴ ὅλων εἶνε νὰ ζήσῃ ἀκόμη πολλοὺς Μαῖους καὶ ἄς μὴν εὕρῃ ναρκίσσους νὰ δρέψῃ! . . . — νὰ θαυμάσωμεν τὰ εὐγραμμά βουνά, τῶν ὁποίων ἀκόμη φέτος δὲν ἐλευκάνθησαν αἱ κορυφαί, νὰ ἴδωμεν τὰ εὐθύμα παιδία τρέχοντα ἐπὶ τῆς σμαραγδίνης χλόης, νάκούσωμεν τὰ ἠδύλαλα πιπνά, νὰ ζωογονηθῶμεν εἰς τὸ λουτρὸν τῆς αὔρας καὶ τοῦ ἡλίου, νὰ λησμονήσωμεν, νὰ μονάσωμεν, νὰ μεταρσιωθῶμεν . . .

Ἄλλ' ὄχι! Ἡ πόλις, τὴν ὁποίαν βλέπομεν μακρόθεν λευκάζουσαν καὶ ἐξιδανικευμένην, μᾶς προσκαλεῖ καὶ πρέπει νὰ ἐπιστρέψωμεν γρήγορα . . . Ἐχει καὶ αὐτὴ τὰ θεάματά της τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ περίεργα,—προπάντων ἂν θέλωμεν νὰ τα παρακολουθήσωμεν μακρόθεν ὡς θεάματα καὶ μόνον . . . Ἡ τελετὴ ἐξαφῆνα τῆς καταδύσεως τοῦ Σταυροῦ εἰς τὴν Δεξαμενὴν, δὲν εἴμπορεῖτε νὰ εἰπῆτε ὅτι ὑστέροθεν ἐφέτος ὑπὸ γραφικὴν ἐποψίν. «Λάμπουν στὸν ἥλιο τὰ ἐξαπτέρυγα» καὶ λάμπουν μαζί των καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὰ ἄμφια καὶ αἱ στολαὶ καὶ οἱ κόσμοι τῶν γυναικῶν ἐπὶ τῶν περίξ ὑψωμάτων, καὶ τὰ ἀνοικτὰ ἀλεξήλια. Ὁ ζωγράφος ἢ ὁ ποιητής, ὁ ὁποῖος θὰ εἰλκύετο ἀπὸ τὰς μεγάλας μάζας τοῦ πλήθους, ἐδῶ θὰ εὕρισκε τὸ θέμα ὠραιωτάτης συνθέσεως. Ἄλλὰ πόσον λεπτότερον καὶ τρυφερότερον ἔργον θὰ μᾶς παρουσίαζεν ὁ ἐραστὴς τῶν μεμονωμένων καὶ μικρῶν σκηνῶν, ἂν ἐλάμβανεν ὡς θέμα τὴν ἐσπέραν τῆς παραμονῆς τῶν Φώτων καὶ ἐζωγράφιζε κανὲν ἀπὸ τὰ μικρὰ ἐκεῖνα караάκια τὰ φωτεινὰ μὲ τὸ ἐπιτελεῖον γύρω τῶν μικρῶν περιέργων καὶ τῶν μικρῶν ψαλτῶν, οἱ ὁποῖοι «ἐν

χορδαῖς καὶ ὄργάνῳ» ψάλλουν τὴν ἐορτήν! Καὶ ἀπὸ τὰς μικρὰς αὐτὰς γραφικὰς συνοδίας ἐπλημύρισαν οἱ ἀθηναῖκοι δρόμοι καὶ εἶχε κάτι τι τὸ ἐξόχως συγκινοῦν καὶ συνδανίζον τὰς ἀναμνήσεις τὸ παλαιὸν ἔθιμον, τὸ ὁποῖον ἐξαπέστειλαν, ὅλον κατακτητικώτερον, μέχρι τῶν μεσογειῶν πόλεων αἱ ναυτικαὶ νῆσοι, ὅθεν βεβαίως ἔλκει τὴν ἀρχήν.

Ἄλλ' ὅ,τι ὑπερβάλλει πᾶσαν περιγραφήν—καὶ ἐδῶ βέβαια θὰ τὰ ἔχανε καὶ ὁ ποιητὴς καὶ ὁ ζωγράφος,—εἶνε τὰ μεγάλα λαϊκὰ ἢ κατ' ἄλλους πάνδημα συλλαλητήρια, τὰ συγκροτηθέντα αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἐν Ἀθήναις. Ἡ κίνησις τοῦ πλήθους, ἢ ἐκ παραλλήλου κίνησις τῶν ποικίλων στρατευμάτων,—ἢ ἐπιφέρουσα τόσων ταραχῆς,—ὁ περὶ τοὺς αὐτοσχέδιους ρήτορας ἐνθουσιασμὸς, αἱ βίαιαι συγκρούσεις μετὰ τῶν ὄργων τῆς ἐξουσίας, οἱ λιθοβολισμοί, αἱ συλλήψεις, αἱ προτροπᾶδην ψυγαί, αἱ σχολιάζουσαι ὀμάδες τῶν φιλοσόφων, αἱ ἄγρια ὄψεις τῶν ἀνυσύχων, οἱ μορφασμοὶ τῶν χορτασμένων, οἱ ὁποῖοι προσποιοῦνται τοὺς πεινῶντας ἢ ἀπλῶς τοὺς ἀντιπροσωπεύουν,—διότι ἂν κρίνωμεν ἀπὸ τὸν ἀλαλητὸν τῶν συλλαλητηρίων, δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὰ συγκροτεῖ αὐτὸς ὁ πεινῶν καὶ ἐξησθενημένος λαός,—ἢ μεταφορᾶ τῶν πληγωμένων, ὁ ἀναβρασμὸς τῶν καφενειῶν, πόσα καὶ πόσα δὲν θὰ εἶχε κανεὶς νάναγράψῃ καὶ νὰ περιγράψῃ! . . . Ἄλλὰ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐκταθῶμεν. Τὰ συλλαλητήρια εἶνε καθαρῶς πολιτικά, ἢ ἂν θέλετε μάλιστα καθαρῶς κομματικά, σκοπὸν ἔχοντα νὰ ρίξουν τὴν Κυβέρνησιν· καὶ ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ποτὲ ὄχι μόνον ὅτι ἡ πολιτικὴ πρέπει νὰ εἶνε ἔξηνι δι' ἡμᾶς, ἀλλ' ὅτι ἀκόμη πρέπει καὶ νὰ προσέχωμεν μήπως οἱ κακόβουλοι μᾶς παρεξηγήσουν.

Ἄλλὰ πῶς μολοντοῦτο νὰ παρασιωπήσωμεν τὸ γεγονός, ὅτι ἐδουρίχθησαν προχθὲς τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως ἐξωθεν τοῦ Βουλευτηρίου; Μάλιστα ἐδουρίχθησαν, ἐδουρίχθησαν ὡς νὰ ἔγραψαν τὸ χειρότερον ἀπὸ τὰ κωμειδύλλια ποῦ μᾶς ἔδωκεν ἢ παρελθοῦσα θεατρικὴ περίοδος· καὶ ἀπόδειξις ὅτι συνελήφθησαν οἱ δρόσται τῆς ἀκόσμου ἀποδοκιμασίας καὶ θὰ δικασθῶσι προσεχῶς. Μὴ κρίνετε ὡς ἀντιπολιτευόμενοι ἢ ὡς συμπολιτευόμενοι. . . Ἐ, δὲν σας φαίνεται νόστιμον—νόστιμον καὶ τίποτε ἄλλο,—τὸ σύριγμα αὐτὸ, ἢ εὐκολοὺς λαϊκὴ αὐτὴ περιφρόνησις πρὸς τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς ὑψηλοὺς καὶ δὲν αἰσθάνεσθε τὴν μυστικὴν ἐκείνην ἠδονὴν, τὴν ὁποίαν προξενεῖ πάντοτε εἰς τὴν φύσει δημοκρατικὴν ψυχὴν ἢ ἐξαφνικὴ ἀποκάλυψις τῆς λαϊκῆς δυνάμεως;

Καὶ ἦτο ὡς μία συνέχεια τοῦ αἰσθηματος αὐτοῦ ἢ ἠδονῆς, τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασαν οἱ θεαταὶ τοῦ «Κράτους τοῦ Ζόφου» τοῦ θαυμασίου δράματος τοῦ Λέοντος Τολστόϊ, τοῦ δημοκρατικωτάτου, τὸ ὁποῖον ἐδόθη ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Μεγάλου Θεάτρου. Καὶ ἡ μετάφρασις, ὀφειλομένη εἰς τὸν κάλαμον τοῦ ρωσσομαθοῦς κ. Α. Κωνσταντινίδου ἦτο καλὴ καὶ ἡ ὑπόκρισις λαμπρά· ὅσοι δὲ δὲν νύχαριστήθησαν ἀπὸ τὸ ἀριστούργημα, τὸ οὕτω διεργμ-

νευθέν, τόσῳ τὸ χειρότερον δι' αὐτούς. Ἐχομεν ἀκόμη δύο γεγονότα ἀρκετῆς σπουδαιότητος: Τὰ ἐγκαίνια τοῦ Πανελληνίου Γυμναστικοῦ Συλλόγου, τὰ ὁποῖα μετὰ πολλῆς ἐπισημότητος ἐτελέσθησαν τὴν π. Κυριακὴν ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Β. Οἰκογενείας, ἐκφωνήσαντος τὸν πανηγυρικὸν τοῦ καθηγητοῦ κ. Σπ. Λάμπρου, καὶ τὴν ἐγκατάστασιν ὡς ἱατροῦ ἐνταῦθα τῆς Δδς Μαρίας Καλαποθάκη, ἥτις αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα, κατόπι ἐπιτυχαστάτων ἐξετάσεων, ἔτυχε τῆς πρὸς τοῦτο ἀδείας. Ὁ Πανελληνίος Γυμναστικὸς Σύλλογος εἶνε λαμπρὸν σωματεῖον, τὸ ὁποῖον οὔτε συστάσεων χροῖζει οὔτε κἂν εὐχῶν. Ἄλλὰ διὰ τὴν Δδα Καλαποθάκη τὸ πρᾶγμα διαφέρει. Ἡ νεαρὰ ἱατρὸς ἔχει ἀκόμη ἀνάγκην νὰ συστηθῆ, νὰ διακριθῆ διὰ τῆς ἐπιτυχῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τοῦτο θὰ τῆ νύχτη τις ἐξ ὅλης καρδίας, διότι εἶνε ἡ πρώτη ἑλληνικὴ ἱατρὸς καὶ ἐκ τῆς εὐδοκίμησεως αὐτῆς θὰ παρορμηθῶν καὶ ἄλλαι γυναῖκες νάκολουθήσουν καὶ νὰ ἐξασκήσουν ἐνταῦθα τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο. Ὑπάρχουν τόσαι περιστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας ὁ ἱατρὸς πρέπει νὰ εἶνε γυνὴ καὶ θὰ ἦτο τόσῳ χρήσιμον πρᾶγμα ἂν ἐπολυπλασιαζόντο καὶ παρ' ἡμῖν αἱ ἱατροί! Ὡς γνωστόν, δύο ἀκόμη σπουδάζον ἱατρικὴν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστήμιον, αἱ ἀδελφαὶ Παναγιωτάτου. Καὶ ἡ μία θὰ γίνουεν τρεῖς μετ' ὀλίγον, ἂν ὡς ἐλπίζομεν καὶ εὐχόμεθα, ἢ μία αὐτὴ ἐπιτύχῃ.

Γρ. Ξ.

Η ΜΟΡΤΙΣΣΑ

Αἱ συνειθισμένοι περιπέτεια τοῦ βίου μ' ἐχώρισαν ἀπὸ τὸν φίλον μου Α. Τὸν εἶχα σχεδὸν λησμονήσῃ· ὅταν μιὰ μέρα ἄκουσα τυχαίως πῶς εὕρισκεται· ἐδῶ καὶ ἀσθενεῖ βαρεῖά. Κατῶρθωσα νὰ μάθω τὸ σπῆτι τοῦ, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Λυκαβητοῦ, καὶ ἐπήγα.

Ἡ ἐξώπορτα εἶνε ἀνοικτὴ· ἀνεβαίνω τὴν σκάλα καὶ δὲν ἔρισκω κἀνέναν· δὲν χτυπῶ μήπως τὸν ἀνησυχῆσω, ἀλλὰ μισανοίγω σιγὰ—σιγὰ τίς πόρτες τῶν δωματίων καὶ κυττάζω μέσα.

Τὸ γραφεῖο τοῦ ἔρημο καὶ σκονισμένο· τὸ σαλονάκι—σαλονάκι σπιτιοῦ ποῦ λείπει ἡ γυναῖκα—ἀσυγγύριστο καὶ ἀραχνιασμένο . . . Ἐνας κρότος πηρουνοῦ ποῦ πέφτει σὲ πιάτο μέσα μὲ ὀδηγεῖ εἰς τὴν κουζίνα, ὅπου μιὰ νοσοκόμα τρώγει μὲ πολλὴν ὄρεξιν.

— Μπορῶ, Κυρά, νὰ ἰδῶ τὸν κ. Α ;

— Νὰ τὸν ἴδῃς μπορεῖς, μὰ νὰ σὲ ἴδῃ δὲν πιστεῖω.

— Γιατί ; !

— Εἶνε στὰ τελευταῖα τοῦ.

— Ἀ! . . . Κάμε μου τὴ χάρη, Κυρά μου, νὰ τὸν ἴδῶ πρὶν πεθάνῃ.

— Ὅσο γι' αὐτὸ μὴ σκοτιζέσαι· ἐφτάψυχος ἄνθρωπος· μιὰ ἑβδομάδα ἔχει ποῦ βασανίζεται· σὺν τὸ σκυλί.

— Ἄχ! μὴ μιλᾶς ἔτσι, Κυρά, γιὰ τέτοιον ἄνθρωπο !

— Είδαν έμένα τὰ 'μάτια μου, παιδί μου! . . . Νοσοκόμα και Μόρτισσα, βάλε πιά μέ τὸ νοῦ σου.

Και χωρίς νὰ προσέξη εἰς τὴν φρίκην τὴν ὁποίαν μοῦ προξένησαν τὰ λόγια της, ἐξηκολούθησε:

« Ἄν βιάζεσαι, σκοῦντα τὴν πόρτα και ἔμπα μέσα μονάχος σου, γιατί ἐγὼ ἔχω 'λίγη δουλειά ἀκόμα. Νά! ἐκεῖ εἶνε τὸ δωμάτιό του ».

Ἐν ἑνὶ κρεββάτι ἀπάνω κείτεται μιὰ σκια ἀνθρώπου. Πλησιάζω ἀλλὰ δὲν μ' ἀκούει· κάθομαι κοντά του και μέ δυσκολία κρατῶ τὰ δάκρυα ποῦ μέ πνίγουν.

— Δὲν στᾶλεγα 'γώ; ! . .

Λέγει ἡ νοσοκόμα ποῦ 'μπῆκε ἔξαφνα μέσα.

« Αὐτὰ ἔχομε τόρα και τόσες 'μέρες· μιὰ ζῆ, μιὰ πεθαίνει· οὔτε 'μπρός οὔτε 'πίσω ».

Πετάχτηκα ἀπ' τῆ θέσι μου χωρίς νὰ ξέρω γιατί.

— Κάτσε, κάτσε 'λίγο, σὲ παρακαλῶ· θά 'πάω κᾶτι νὰ ψουνίσω και γυρίζω γρήγορα· 'μπορεῖ νὰ ζωντανέψη και νὰ θελήση τίποτε.

Και κινούσα τὴν κεφαλὴν της δεξιὰ και ἀριστερά, μέ ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὴν παρουσίαν της.

Τὸν κυττάζω, τὸν κυττάζω· φέρνω σὸ νοῦ μου τὰ τόσα χρόνια ποῦ ζήσαμε ἐνωμένοι και καταριέμαι τὴν φύσιν ποῦ τὸν δολοφόνησε μέ τόση ἀπονιά.

Ἡ σκιά ποῦ ἀναπνέει ἀκόμα εἶνε μόλις τριάντα ἐτῶν· ἔγινε δικαστῆς και ἔγεννήθη καλλιτέχνης· ὁ στίχος, ὁ ἦχος, τὸ φῶς και ἡ γραμμὴ μέ ἐνωμένην δύναμιν εἶχαν θρονιασθῆ μέσ στὴν καρδιά του. Και τόρα; . . .

Κᾶμποσο ἔμεινα ἔτσι κοντά του· ἔξαφνα ἡ σκιά κινεῖται.

— Νερό! φωνάζει μέ φωνὴ γλυκεῖα και γεμάτη παράπονο.

Τοῦ δίδω νερό· σηκώνει τὰ 'μάτια του και μέ κυττάζει μέ ἀπορία μεγάλη, τοῦ φαίνεται πῶς ὄνειρεύεται· κᾶτι μουρμουρίζουν τὰ χεῖλη του· κυττάζει χάρμω και πάλι μέ ξαναβλέπει· τέλος: « Φίλε μου! » φωνάζει, ἀνοίγοντας τὴν ἀγκαλιά του και κλαίει σὰ μικρὸ παιδί.

« Ἦθελα νὰ σοῦ 'πῶ, ὅτι ἦρθες ἀργά, μὰ 'νοιώθω πῶς ὁ ἐρχομός σου μοῦ δίδει ζωή. Σ' εὐχαριστῶ, σ' εὐχαριστῶ ».

Ἡ ὠχρὴ ὄψη του ἐχρωματίσθη· τὰ στυμμένα 'μάτια του ἐφωτίσθησαν. Τὸν βοήθησα κ' ἐκάθησε σὸ κρεββάτι του.

Ἡ 'μέρα ἔσβυνε· ἔρριξε μιὰ ματιὰ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν ὠραίαν δύσιν και μοῦ εἶπε:

— Κύτταξε πῶς σβύνει ἀγάλια ἀγάλια ἡ 'μέρα! . . . Θυμασαι; 'Κεῖ πέρα στοὺς βρεχούς τῶν Κραναῶν ὅταν μοῦ ἔλεγες στίχους και 'γὼ σὲ συνάδευα μέ τὸ φλάουτό μου, ἐνῶ ὁ ἥλιος, τῶν Ἀθηνῶν ὁ ἥλιος,

ἐχάνετο 'πίσω ἀπ' τὰ βουνὰ τῆς Σαλαμίνας . . . Ἄχ! εἶνε κρίμα νὰ 'πεθάνη κἀνεὶς και νὰ παύσῃ νὰ βλέπῃ, νὰ παύσῃ νὰ αἰσθάνεται ὅ,τι ἐβλέπαμε ὅ,τι αἰσθανώμαστε μαζί τότε . . . Δωσέ μου το . . . !

Και ἔδειξε τὸ ἀγαπημένο του ὄργανο πεταγμένο σὲ κᾶτι χαρτιά ἀπάνω. Ἀρνήθηκα ὅσο μπορούσα ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατο· τόσο ἐπέμενε.

— Τίποτε, τίποτε δὲν μπορεῖ πιά νὰ μέ βλάψῃ . . .

Εἶδα τὴν ἀγωνία του διὰ νὰ βγάλῃ δύο τρεῖς τόνους, αὐτός, εἰς τοῦ ὁποίου τὰ χέρια ἄλλοτε λὲς και ζωντάνευε τὸ ξύλινον ὄργανο, κ' ἐρράγισ' ἡ καρδιά μου . . .

Ἐνας τόνος γλυκύτατος ἀκούει' ἀκόμα και τὸ χέρι του πίπτει· τὸ φλάουτο κατακυλᾶ σὸ πάτωμα· ἕνας βαθὺς στεναγμός του βγαίνει ἀπ' τὸ στήθος. Τὸ κεφάλι του γέρνει· τὰ 'μάτια του, ἐνῶ τὸν ἐσφιγκα στὴν ἀγκαλιά μου, καρφώνονται ἀπάνω μου και μένουν.

Ἡ φύσις εἶχε σκοτινιασῆ . . . Ὅλα μαζί.

— Ζωντάνεψε ἡ ἀκόμα;

Ἀκουσθήκε ἀπ' τὴν πόρτα ἡ βραχνὴ τῆς νοσοκόμας φωνή· και καθὼς μᾶς εἶδε:

— Ἐ! ζῶν σὲ λόγου σου . . . Μοῦ εἶπε μέ φωνὴν θρηνητικήν.

« Ἐλα τόρα, ἔλα, πήγαινε ὄζω σύ . . .

— Γιατί!

— Μπᾶς και θες νὰ κοκκαλιάσῃ σ' αὐτὴ τῆ θέσι! . . .

Και σχεδὸν ἐγέλασε.

Δ. ΓΡ. Κ.

Η "ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ,"

[G. GEORGEAKIS et LEON PINEAU agrégés de l'Université, *Le Folk-lore de Lesbos*. Paris, 1894. Εἰς 16ον ἐλκεθίρειον, ἐκ σ. XX, 373].

Τὸ προκείμενον βιβλίον ἀποτελεῖ τὸν ΛΑ' τόμον τῆς ὑπὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου J. Maisonneuve ἐκδιδομένης μεγάλης συλλογῆς τῶν *Δημῶδων φιλολογικῶν πάντων τῶν ἐθνῶν*, τῆς ὁποίας εἰς ἄλλος τόμος, ἐπίσης διὰ τῆς συνεργασίας συμπηχθεὶς ἐνὸς Γάλλου και ἐνὸς Ἑλλήνου (τῶν κ. κ. E. H. Carnoy και I. Νικολαΐδου τοῦ ἐκ Ῥαιδεστού), πραγματεύεται περὶ τῶν Δημῶδων παραδόσεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἐν τούτῳ περιλαμβάνονται ἀναμιξ και ἀνευ διακρίσεως μῦθοι και παραδόσεις πάντων τῶν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ οἰκούντων ἐθνῶν, και ὁ ἀναγνώστης εὐρίσκει ἐκάστοτε ἐν ἀμυχανίᾳ ἀγνοῶν ἂν ἡ παράδοσις ἢ ἐν γαλλικῇ μεταφράσει παρατεθειμένη αὐτῷ εἶνε ἐλληνικὴ ἢ τουρκικὴ ἢ ἀρμενικὴ ἢ και ἑβραϊκὴ, ἐν τῇ *Λαογραφίᾳ τῆς Λέσβου* ἔχομεν ἀραιοφῶς ἐλληνικὰς παραδόσεις και παραμῦθια και ἄσματα, και ἐλληνικὰ εἶνε πάντα τὰ ἐν αὐτῇ περιγραφόμενα ἔθιμα. Ὁ περιου-

λέξας ὅλην τὴν ὕλην κ. Γ. Τζωρτζακῆς εἶνε Λέσβιος, ἐκ γνησίων δὲ και ἀθολώτων ἀντλῶν πηγῶν τὰς πατρίους παραδόσεις, κατήρτισε τὴν πρώτην ἀξίαν λόγου λεσβιακὴν λαογραφικὴν συλλογὴν, οὐκ ὀλίγας ἀγνώστους ἄλλοθεν και εἰς ἄκρον ἐνδιαφερούσας ἀποθησαυρίσας εἰδήσεις. Λέγομεν δὲ τὴν πρώτην, διότι — ἐν παρόδῳ εἰρήσῃ — τὸ ἐν τῷ προλόγῳ ἀναφερόμενον ὅτι τὰ κατὰ Δάφριν και Χλόην διδάσκουσιν ἡμᾶς ἐν τύπῳ περὶ τοῦ βίου τῶν παλαιῶν Μυτιληναίων χωρικῶν, εἶνε ἐπίσης ἀκριβὲς ὡς ἂν ἐλέγομεν ὅτι μανθάνομεν τὰ ἦθη τῶν Ἰσπανῶν ποιμένων ἐκ τῆς *Γαλατείας*, τοῦ ποιμενικοῦ μυθιστορηματός τοῦ Θεοβάλτη, ἢ τῶν Γάλλων ἐκ τῆς *Ἀστραίας* τοῦ Ἰρφέ.

Ἡ *Λαογραφία τῆς Λέσβου* διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει παραμῦθια, τὸ δεύτερον δημῶδη ἄσματα και τὸ τελευταῖον παροιμίας και αἰνίγματα, ἦθη και ἔθιμα, δεισιδαιμονίας και λαογραφικὰ ψιχία (*miettes de Folk-lore*) ἢ τοῖς βραχείαις εἰδήσεις περὶ διαφορῶν προλήψεων και δεισιδαιμονιῶν. Τὰ παραμῦθια εἶνε ἐν ὄλῳ 31, ὑποδιαίρουμένα εἰς πέντε κατηγορίας. Εἰς τὴν πρώτην, τὴν τῶν φανταστικῶν παραμυθίων (*féeries et contes merveilleux*) ὑπάγονται 13 παραμῦθια, ὧν τὸ δωδέκατον εἶνε μᾶλλον τοπικὴ παράδοσις. Εἰς τὴν δευτέραν 4 μῦθοι περὶ ζῴων· τούτων ὁ πρῶτος ἀνήκει εἰς τὸν κύκλον τῆς παγκοσμίου μεσαιωνικῆς ἐποποιίας τῆς ἀλώπεκος και τοῦ λύκου, παραλλαγὴ δ' αὐτοῦ μεσσηνιακὴ ἐδημοσιεύθη ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς ἱστορικῆς και ἐθνολογικῆς ἐταιρείας (τ. Α' σ. 281 κέ.), ὅπου συγκρίνω αὐτὴν πρὸς ὁμοίους μῦθους ἄλλων λαῶν. Οἱ δ' ἄλλοι τρεῖς μῦθοι ἔχουσι τὸν τύπον τῶν Αἰσωπείων. Ὁ μὲν τῆς ἀλεπούς και τοῦ κάβουρα εἶνε παραλλαγὴ τοῦ παγκοίνου μῦθου, οὗ τὸ μὲν πρότυπον εὐρηται ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Αἰσωπείων μῦθων (ἀρ. 420 και 420^b τῆς ἐκδόσεως τοῦ Halm), παραλλαγαὶ δ' αὐτοῦ εἶνε διεσκεδασμένοι ἀπανταχοῦ τῆς γῆς, ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος¹ μέχρι τῶν Ἀφρικανικῶν φύλων και τῶν ἰθαγενῶν τῆς Βρασιλίας². Ὁ περὶ τῶν ἀετῶν εἶνε μῦθος εἰς δημῶδη παροιμίαν μεταπεσών, ὁ δὲ περὶ τῆς πέρδικας και τῆς χελώνης εἶνε παραλλαγὴ τοῦ γνωστοῦ περὶ τῆς γλαυκὸς μῦθου ὃν

¹ Περὶ τοῦ μῦθου τούτου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι βλ. O. Crusius ἐν *Philologus* 1889 τ. I σ. 185. Ἄλλη νεοελληνικὴ παραλλαγὴ τοῦ αὐτοῦ μῦθου εὐρίσκειται ἐν τῇ ἱστορικῇ γεωγραφίᾳ τοῦ Δαπόντε (ἐν Legrand, *Bibliothèque grecque vulgaire* τ. III σ. 259). Τὸ δ' ἐν τῇ συλλογῇ παιδικῶν παραμυθίων ὑπὸ τοῦ κ. M. Δέφυερ ἐκδοθὲν *Κόντρα* τοῦ λαγοῦ και τοῦ σκαντζόχοιρα, δὲν εἶνε ἐλληνικὸς μῦθος, ἀλλὰ παράφρασις γερμανικοῦ (*Das Wettlaufen des Hasen und Igels*).

² Βλ. Verhandlungen der Berliner Gesellschaft f. Anthropologie etc. 1886 σ. 682. 1887 σ. 340 κέ. 674 κέ. — *Revue des trad. pop.* 1893 σ. VIII σ. 232.